

Beslutningsforslag nr. B 32. Fremsat den 29. november 1991 af Lone Dybkjær (RV), Jørgen Estrup (RV), Vibeke Grønbæk (RV) og Marianne Jelved (RV)

Forslag til folketingsbeslutning

om udvidet adgang for ledige til at påtage sig arbejde, samtidig med at de oppebærer arbejdsløshedsdagpenge (slip de ledige løs)

Folketinget opfordrer arbejdsministeren til i indeværende folketingssamling at foretage de nødvendige ændringer i love, bekendtgørelser m.v., således at dagpengemodtagere, der har været ledige i mere end 3 måneder, får en udvidet mulighed for at påtage sig ulønnet arbejde og uddannelse. Ændringerne udarbejdes efter følgende retningslinier:

- 1) Der skal ikke foretages fradrag for ulønnet arbejde udført for foreninger, organisationer m.v., der hovedsagelig betjener sig af frivillig ulønnet arbejdskraft.
- 2) Der skal ikke foretages fradrag for udførelse af ulønnet kunstnerisk virksomhed.
- 3) Der skal ikke foretages fradrag for ulønnet arbejde udført her i landet for offentlige, halvoftentlige eller private arbejdsgivere

m.v., hvis der foreligger en kontrakt, dersom indtjeningen ikke ville overstige den lediges dagpengeudbetaling, hvis den var beregnet på basis af den overenskomstmæssige time-løn på det pågældende område.

- 4) Der skal ikke foretages fradrag for ulønnet arbejde udført i udlandet for offentlige, halvoftentlige eller private arbejdsgivere m.v., hvis der foreligger en kontrakt.
- 5) Den kontraktmæssige ansættelse kan ikke overstige 2 år.
- 6) Perioden skal opfattes som »hvileperiode« i forhold til dagpengesystemet.
- 7) Der skal skabes øgede muligheder for delta-gelse i undervisning uden fortabelse af dag-pengeret.
- 8) Ændringerne skal gælde frem til 1996.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Grundprincippet i det danske dagpengesystem er, at den ledige skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Dette håndhæves på en sådan måde, at der bortset fra enkelte konkrete undtagelser er tale om, at den ledige skal være totalt passiv. For eksempel er det således, at den ledige ikke må påtage sig ulønnet arbejde for foreninger uden at blive trukket i sine dagpenge. Reglernes håndhævelse kan bedst illustreres ved, at den eneste officielle undtagelse ifølge Karnovs bemærkninger er, at det er muligt at arbejde 5 timer om ugen for en lokal radio – som maksimum. Alt sammen begrundes det med, at der, teoretisk naturligvis, kunne være tale om lønnet arbejde. Men det er ren teori. Det er i virkeligheden så grelt, at fritidsinteresser, de ledige måtte have haft, da de havde arbejde, og hvor der f.eks. ofte var kneben tid til at nå dem, nu i ledighedsperioden må ophøre totalt, for at de ikke bliver bragt under mistanke om ikke at stå til rådighed for arbejdsmarkedet.

Det siger sig selv, at det i dag er helt uldsiggørligt at påtage sig ulønnet arbejde for virksomheder og offentlige institutioner, selv om enhver kan se, at der klart er ønskelige og nødvendige opgaver, der ikke bliver løst, fordi den fornødne arbejdskraft mangler af økonomiske eller andre grunde.

Disse principper er tilrettelagt i en tid, hvor der ikke var tale om større ledighed. I en sådan situation kan de naturligvis være rigtige. Men i en tid, hvor de ledige skriger på arbejde, for at få lov til at udføre opgaver i samfundet, hvor der ikke er mulighed for at fremskaffe reelle job, virker bestemmelsen helt meningsløs, samtidig med at den totale passivitet er direkte nedbrydende for mennesker, der ofte i forvejen føler deres arbejdsløshed som et personligt nederlag.

Skiftende regeringer har med forskellige forslag søgt at løse arbejdsløshedsproblemet, men uden held. Der er derfor behov for, at der tages helt nye initiativer baseret på de lediges og arbejdsgivernes eget initiativ og ansvar og dermed også deres solidaritet for samfundets videre udvikling. Den forskelligarte-

de baggrund, de ledige har, betyder, at det ikke er muligt at anvende store organisatoriske systemer og forslag.

Forslaget indebærer, at arbejdsløshedsdagpenge-modtagere, der har været ledige i mere end 3 måneder, får en mulighed for at påtage sig ulønnet arbejde og uddannelse. Antallet af ledige, der er berørt, vil ligge i størrelsesordenen lidt over 200.000. Føler man dette tal er for højt, er det naturligvis muligt at koncentrere sig om ledige, der har været ledige i mere end et halvt år, hvorved antallet reduceres i størrelsesordenen 140.000.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Ad 1

I dag er det således, at den ledige ikke må påtage sig ulønnet arbejde, bortset fra 4 timer om ugen for en lokalradio og enkelte andre konkrete dispensationer, som det imidlertid er temmelig vanskeligt at få nærmere oplysninger om.

Punktet indebærer, at den ledige kan påtage sig arbejde udført for foreninger og organisationer m.v., der i hovedsagen betjener sig af frivillig, ulønnet arbejdskraft. Som konkrete eksempler kan nævnes: Sudanmissionen og AIDS-linien, som begge er foreninger, der i de seneste måneder har fået afslag på deres dispensationsansøgninger. De ledige skal fortsat stå til rådighed for arbejdsmarkedet og således fragå det frivillige organisationsarbejde, dersom der kommer tilbud om rimeligt eller passende arbejde.

Ad 2

En stor del af den kunstneriske virksomhed, der udføres her i landet, foregår uden at være i overensstemmelse med dagpengereglerne. For eksempel er det typisk ved teatervirksomhed, at alle prøver foregår, mens man modtager dagpenge. Ved premierens indtræden udgår man af dagpengesystemet eller trækkes i hvert fald for det beregnede antal timer, som man bruger på teaterstykket. Tilsvarende kan siges ved musikudøvelse. Også her vil der være tale om

et fradrag af dagpenge, når den egentlige produktion begynder.

Der vil ofte være tale om unge, der ikke har nogen mulighed for egentlig beskæftigelse, og som man gennem dette system kriminaliserer.

Det foreslås derfor, at det skal være muligt at udføre ulønnet kunstnerisk virksomhed i dagpengeperioden.

I tilfælde af indtjening kan denne modregnes i dagpengene.

Ad 3

Den overenskomstmæssige løn er i dag baseret på overenskomstmæssig timeløn og timeantal. En lang række organisationer har direkte forbud mod deltidsarbejde. Dette betyder, at alle ekstraordinære beskæftigelsesforanstaltninger uvægerligt fører til offentlige merudgifter, enten i form af løntilskud til de private arbejdsgivere, som så fylder op til den overenskomstmæssige løn, eller gennem arbejdstilbud hos det offentlige, som så får ekstraudgiften med at refundere forskellen mellem den udbetalte arbejdsløshedsunderstøttelse og den overenskomstmæssige løn på det pågældende område.

Forslagsstillerne finder ikke, at der er basis for offentlige merudgifter, og foreslår derfor, at de ledige skal kunne påtage sig arbejde til den overenskomstmæssige timeløn, men kun i så mange timer, at det svarer til den konkrete arbejdsløshedsunderstøttelse. Kun en timeløn på 53 kr. vil således give fuldt arbejde.

De ledige skal blive i dagpengesystemet, således at der ikke bliver tale om en flytning af de offentlige udgifter.

De ledige vil, fordi der som hovedregel vil være tale om deltidsarbejde, fortsat være motiveret til at søge fuldtidsarbejde, dersom det skulle vise sig muligt.

Ad 4

Punktet indeholder mulighed for, at man kan op-

pebære dagpenge ved udstationering i udlandet. I dag er det således, at det ikke engang er muligt at få udbetalt supplerende dagpenge, hvis man skulle få et deltidsjob som eksportmedarbejder.

Forslagsstillerne har i første række tænkt på Østlandene, men alligevel valgt at gøre forslaget generelt, idet naturligvis også andre lande inklusive ulande kan komme på tale.

Fælles for de to nævnte områder er, at der ofte vil være tale om langsigtede investeringer, som det kan være vanskeligt for virksomhederne og det offentlige at afsætte midler til.

Det kan være hensigtsmæssig med en tidsmæssigt begrænset periode.

Ad 6

Da den ledige indgår en kontraktmæssig aftale med en virksomhed eller offentlig institution, kan han/hun ikke samtidig stå til rådighed for arbejdsmarkedet i sædvanlig forstand. Det foreslås derfor, at denne periode opfattes som en »hvileperiode«, det vil sige ikke medregnes i den periode, hvor man ikke har arbejde. Dagpengeperioden forlænges altså således principielt med denne periode. Den kunne også opfattes som en periode med arbejde.

Ad 7

Ud over mulighederne i dag for at deltage i f.eks. undervisning på daghøjskole, almen højskole og enkeltfags hf skal de ledige have mulighed for i udvidet grad at deltage i enkeltfagskurser (hf samt folkeskolens afgangsprøver).

Ad 8

Regeringen og andre giver ofte udtryk for den opfattelse, at ledigheden vil se markant anderledes ud i 1996 på grund af en ændret tilgang til arbejdsmarkedet. Det foreslås derfor, at ordningen gælder frem til denne dato.